

VÄLISELVITYS/ Arkkitehtuuri- ja ympäristökulttuurikoulu Lastu

Arjen kulttuuriresepti – taide- ja kulttuurineuvolatoiminta

Vuonna 2023 Arjen kulttuuriresepti - taide- ja kulttuurineuvolatoiminnan kehittämistyötä on tehty Pohjois-Savon hyvinvointialueella, Koillisella palvelualueella ja toimintapaikat ovat olleet Siilinjärven (jossa myös Maaningalta asiakkaat), Vuorelan, Lapinlahden, Varpaisjärven ja Nilsiä neuvolat. Arjen kulttuuriresepti - taide- ja kulttuurineuvolatoiminnan kehittämisen perusta on moniammatillinen yhteistyö, jossa yhdistyvät lasten kasvun ja perheiden tuen ammattilaisten sekä taidekasvatuksen ja taiteen ammattilaisten asiantuntijuudet. Kehittämistyötä ovatkin tehneet yhdessä Koillisen palvelualueen neuvoloiden henkilökunta ja Lastun taidekasvattajat. Lisäksi Lastu on toiminut Koillisen alueen perhekeskuksen kohtaamispaikkatoimijoiden verkostossa, jossa ollaan tavattu lapsiperheiden tai nuorten kohtaamispaikkojen työntekijöihin ja esimerkiksi sähköisen perhekeskuksen toimijoita. Tässä verkostossa tullaan tutuksi toimijoihin, heidän toimintoihin, sekä mietitään yhteisen toimintakentän yhteistyösaumoja ja synergiaetuja.

Rahoituspäätöksen ja sopimuksen teon jälkeen pidettiin Koillisen alueen neuvolahenkilökunnan kanssa yhteissuunnittelu, jossa päätettiin aloittaa kehittäminen ja kokeilut ryhmäneuvoloista, joita toteutetaan puolivuotiaiden perheille. Ryhmäneuvoloita on toteutettu säännöllisesti yhteistyössä neuvolahenkilökunnan kanssa (ja Siilinjärvellä työryhmässä myös fysioterapeutti) Siilinjärven, Vuorelan ja Nilsiä neuvoloissa. Ryhmäneuvolassa aloitetaan ensin yhteisellä toimintatuokiolla, johon Lastu tuo taide- ja kulttuurisällön. Tämän jälkeen perheet esim. Siilinjärvellä käyvät terveydenhoitajan luona, fysioterapeutin luona ja Lastun toimintapisteellä, jossa lorutellaan, tehdään taide- ja kädentaitohommia, tutustutaan ja vinkataan olemassa olevaan taide- ja kulttuuritarjontaan sekä pohditaan perheelle sopivia toimintoja ja vinkkejä. Perheet saavat tapaamisista kotiin viemiseksi tekemisvinkkejä, kirjavinkkejä eri elämäntilanteisin sekä erilaisia menovinkkejä toiminnan pariin.

Lapinlahdella ja Varpaisjärvellä ei viime vuonna toteutettu ryhmäneuvoloita, mutta taidehetkiä ja -vinkkauksia toteutettiin säännöllisesti lääkäripäivien yhteydessä neuvola-aulapajoin. Aulapajoissa Lapinlahdella on tehty myös yhteisötaidetta, ehostamalla aulan imetyskoppia yhdessä tehdyin kierrätystekstiiliteoksia. Lapinlahden neuvolan aulassa on Taideseinä, johon kuukausittain työstetään perheille tekemisvinkki sekä lukuvinkki (vinkattu kirja on tutustuttavissa neuvolan aulassa Taideseinän hyllyssä). Vastaavanlaista neuvolaympäristön taidetyöstöä on pohdittu ja suunniteltu myös muihin neuvoloihin. Pieniä väliaikaiskokeiluja on tehty esimerkiksi ikkunamaalaukset.

Ryhmäneuvoloita tai lääkäripäiviä on kussakin neuvolassa yksi tai kaksi kuukaudessa ja nämä ovat useimmiten koko päivän kestäviä kokonaisuuksia.

Koko Koillisella alueella on yhteiset Perhevalmennusmessut, jossa Lastu on myös mukana taide- ja kulttuurivinkein ja taidetekemisen kanssa. Perhevalmennusmessuja ehti hankkeen käynnistymisen jälkeen toteutua vuonna 2023 yhdet, vuodelle 2024 niitä on suunnitteilla jo kolmet.

Kehittämistyön alussa on ollut paljon materiaalien keruu- ja työstötyötä, että hallussa on laaja kirjo erilaisia taidetyöskentelyideoita eri materiaalein, kirjoja, lorutteluideoita jne. mitä hyödyntää perheitä kohdatessa. Lastun taidekasvattajat ovat tehneet yhteissuunnittelua ja kouluttaneet toinen toisiaan omista erikoisosaamis/vahvuusalueistaan mm. lastenkirjallisuus, kädentaidot, kuvataide, liike, jotta jokaisella Arjen kulttuuriresepti -työtä tekevällä on monipuolinen osaaminen hallussa.

Monialainen yhteistyö neuvolahenkilökunnan kanssa on jo poikinut erilaisia yhdessä eteenpäin kehitettäviä ideoita ja olemme saaneet toinen toisiltamme uusia työvälineitä ja -osaamista työhömmme. Esimerkiksi Siilinjärven ja Vuorelan ryhmäneuvoloissa mukana oleva fysioterapeutti nappasi heti omaan muuhunkin työhönsä käyttämiämme loruja ja kehitteillä on työstää yhdessä video, ideaksi fysioterapeuteille ja perheille, miten lorutellen ja leikkien vahvistetaan lapsen motorisia taitoja.

Loppuvuodesta 2023 hankittiin jokaiseen neuvolaan museokortit ja kehitämme toimivaa korttien lainaus- ja innostussysteemiä perheille. Tällä koetamme vahvistaa perheiden rohkeutta lähteä käyttämään olemassa olevia kulttuuripalveluja ja hyödyntämään museoiden lapsiperheiden palveluja. Museoihin pääsääntöisesti alle 18-vuotiaat pääsevät ilmaiseksi ja lainattava museokortti mahdollistaa huoltajan ilmaisen sisäänpääsyn.

Kehittämistyö on lähtenyt hyvin käyntiin ja uusia laajennuksia ja versoja työlle kehitellään koko ajan. Pieniä kuvamaistiaisias voi kurkata Lastun Instagramissa (<https://www.instagram.com/lastenkulttuurikeskuslastu/>) esim. kohokohdist löytyy Taideneuvola. Kuvaaminen on hieman ongelmallista työskentelyssä, emme halua häiritä herkkiä työskentelyhetkiä kameran/puhelimen kanssa ja osa perheistä ei halua lastaan myöskään kuvattavan, joka on aivan ymmärrettävää. Siksi kuvamateriaalia toiminnasta on niukkaa.